

SAMENTUINEN

sociaal en ecologisch tuinieren

IN DEZE BROCHURE

Wat is een samentuin?	4
Ecologisch tuinieren	4
Samen tuinieren	7
De voordelen van een samentuin	8
Biologische groenten kweken én oogsten	8
Sociaal contact	8
Kennis opdoen en delen	9
Openbaar groen	9
Gezondheid	9
Kritische succesfactoren	11
Locatie	11
Mensen	16
Het kostenplaatje	24
Ondersteuning	26
Het aanbod van Velt	26
Andere partners	29
Andere projecten van Velt	30
Geniet mee met Velt	31

*Foto's: Aikon Producties (p.2, 6, 10, 20, 26)
en François De Heel (cover, overige)*

Start jij met een samentuin?

Velt hielp al meer dan 130 samentuinen bij de uitbouw van hun project. Met deze brochure willen we onze expertise delen en jou helpen om je project succesvol te maken. Je leest hierin alles over de opstartfase van een samentuin: hoe je eraan begint, en waar je het best aandacht aan besteedt. Achter in deze brochure ontdek je hoe Velt je project kan ondersteunen en welke andere partners je erbij kunt betrekken.

Samen eco-actief met Velt

Velt is dé vereniging voor al wie milieuvriendelijk aan de slag wil in de tuin of in de keuken. Bij Velt leer je niet alleen hoe je lekkere groenten kweekt; je ontdekt er ook alles over prachtige ecotuinieren, over dier- en milieuvriendelijk kippen houden en over heerlijke gerechten vol vers geogoste seizoensgroenten. Meer dan 17.000 gezinnen en 160 lokale groepen in Vlaanderen en Nederland sloten al aan bij Velt. Tal van publicaties en vormingen en het ledentijdschrift *Seizoenen* maken hen wegwijs en helpen om ecobewust te leven.

Deze brochure is er voor alle mogelijke initiatiefnemers van een samentuin:

- een groep mensen die in de wijk een samentuin wil aanleggen;
- een gemeente die met behulp van samentuinen de sociale cohesie in een buurt wil versterken;
- een intercommunale die het zelf tuinieren als middel inzet tegen voedselverspilling en voor afvalpreventie;
- een vereniging die met haar leden een samentuin wil opstarten;
- een OCMW* dat voor zijn klanten een samentuin wil realiseren;
- een bedrijf dat met werknemers een samentuin wil oprichten;
- een school die met leerkrachten, leerlingen en ouders een buurtschooltuin wil aanleggen;
- een woonzorgcentrum, een kinderopvang, ...

Bij deze brochure hoort de website WWW.SAMENTUINEN.ORG. Je vindt er veel voorbeelddocumenten en extra informatie.

Veel succes met jouw samentuin!

(in België: een gemeentelijke instelling voor hulpverlening aan minvermogenen)*

Wat is een samentuin?

'Een samentuin is een tuin waarin mensen samen ecologisch tuinieren.'

Velt bedacht het concept samentuinen om een duidelijk onderscheid te maken met een reguliere volkstuin of buurtmoestuin.

De focus ligt op twee aspecten: 'ecologisch' en 'samen'. In een samentuin tuinier je op een ecologische manier. Samen staat voor samen doen, maar ook voor diversiteit: iedereen is welkom in een samentuin.

In veel samentuinen bewerkt elke tuinier een eigen perceel en beheert de hele groep de gemeenschappelijke ruimte: de paden, het tuinhuis, de haag, de compostzone, ... Op andere plaatsen werkt iedereen samen op het volledige terrein. In elke samentuin overlegt de groep tuiniers samen over het beheer van de tuin.

ECOLOGISCH TUINIEREN

In een samentuin tuinert iedereen ecologisch.

Zorgzaamheid

Zorg dragen voor de bodem betekent dat je de bodem minimaal bewerkt. De tuingrond wordt vruchtbaar gemaakt door hem te voeden met compost en/of groenbemesters en door hem alleen oppervlakkig te bewerken. Een mulchlaag voorkomt uitdroging en onkruidgroei, en geeft geleidelijk voedingsstoffen vrij. Dit resulteert in een hoge bodemvruchtbaarheid: de basis van een ecologische tuin.

Planten preventief beschermen

Door preventieve maatregelen toe te passen zoals bodemzorg, teeltwisseling, de keuze van rassen, natuurlijke vijanden aantrekken, en afscherming met insectengaas of vogelnetten voorkom je aantasting. Chemische bestrijdingsmiddelen verstoren het natuurlijke evenwicht en schaden het milieu. In geval van nood gebruik je uitsluitend ecologisch verantwoorde bestrijdingsmiddelen.

Rekening houden met bestaande landschapselementen

De samentuin past in het omliggende landschap en draagt bij aan het ecologische evenwicht in de omgeving. Daarom behouden we bestaande landschapselementen zoals bomen, poelen en dergelijke. Voor dieren voorzien we speciale plekjes: nestkastjes, een insectenhotel, een takkenwal, bloemenweiden etc. Verder kiezen we voor inheemse planten voor de randbeplanting en natuurvriendelijk materiaal voor de infrastructuur.

Biodiversiteit

Biodiversiteit betekent voor de tuinier: veel helpende, nuttige beestjes, die plagen kunnen bestrijden. De tuiniers bevorderen de biodiversiteit onder andere door insectvriendelijke bloemen te zetten, door heel diverse gewassen te kweken en door de grond goed te bedekken.

Kleine voetafdruk

Uiteindelijk geniet je van een lekkere en gezonde oogst! Omdat je alles zelf hebt gekweekt, weet je wat je eet: verse en vitaminerijke groenten en vruchten zonder pesticidenresidu's. Bovendien heb je geen verpakking, eet je lokaal en op het ritme van de seizoenen.

In de tuin laat je zo weinig mogelijk verloren gaan door de oogst goed te spreiden, te verdelen of in te maken en door de oogstresten te composteren. Overschotten kun je ook perfect verwerken tijdens het samenkokken. Zo zorgt tuinieren voor een kleine ecologische voetafdruk.

SAMEN TUINIERN

Een samentuin is ook een sociale tuin: je komt er niet alleen voor de groenten.

Een plek voor ontmoeting

Richt je tuin zo in dat mensen elkaar gemakkelijk ontmoeten. Een gemeenschappelijk tuinhuis, een afdak, gezellige zitplekken en een picknickplaats: ze nodigen uit om even tijd te maken voor elkaar. Organiseer enkele jaarlijkse trefmomenten. Ook tijdens het samen koken, een zadenruil of oogstfeest breng je de tuiniers samen.

Een groep diverse mensen

Iedereen is welkom, wat je leeftijd, opleidingsniveau, afkomst, gezinssituatie, beperkingen of bijzondere talenten ook mogen zijn. Een samentuin is een inclusieve plek waar iedereen op zijn manier een steentje kan bijdragen. Organiseer de infrastructuur en de communicatie zo dat de tuin toegankelijk is voor iedereen.

Een participatieve aanpak

Goede afspraken maken goede samentuinen. Je maakt keuzes met de groep en schrijft die neer in een tuinreglement. Het is belangrijk om dit in groep te doen opdat het tuinreglement door iedereen gedragen wordt. Elk jaar bekijk je dit opnieuw en je past het, met de groep, aan waar nodig.

Een plek om samen te leren

Een samentuin is een lokaal educatief centrum, waar mensen leren over tuinieren, samenwerken, voeding en veel meer. Tuiniers leren van elkaar en helpen elkaar. Met een lesgever of praktijkbegeleider van Velt gaat dat leerproces nog vlotter. Hierover vind je meer informatie in het hoofdstuk 'Het aanbod van Velt'.

Samentuin als buurttuin

Maak van de samentuin een fijne plek voor de buurt. Buren ontmoeten er elkaar, en de samentuin kan het verenigingsleven versterken. Door samen te werken met diverse partners heeft je samentuin een groter bereik.

Verenigingsleven

De samentuin vormt ook een nieuwe vereniging in de buurt. Tijdens de opstartfase nemen de tuiniers al bepaalde verantwoordelijkheden op: Wie onthaalt nieuwe tuiniers? Wie zorgt voor de compostbakken? Wie verzorgt de communicatie? etc. Die taakverdeling kan op termijn informeel blijven of meer geformaliseerd worden, naargelang de tuiniers dat willen en kunnen.

De voordelen van een samentuin

De impact van een samentuin op de leefwereld van de tuiniers is sterk afhankelijk van hun beginsituatie en de reden waarom ze actief worden in een samentuin. Toch zien we enkele algemene voordelen.

BIOLOGISCHE GROENTEN KWEKEN ÉN OOGSTEN

Wie weet nog waar worteltjes vandaan komen? Hoe groeit een erwtenplant? Jong en oud vinden het fijn om groenten en vruchten te kunnen volgen van grond tot bord. Onze band met de natuur is eeuwenoud en herleeft door het samentuinieren.

Tuinieren geeft een gezonde en voedzame oogst, en zoveel meer. Je bent trots op je oogst. Jaar na jaar groeit je zelfvertrouwen. Je probeert nieuwe gewassen en technieken uit. Studies bevestigen: in de tuin bezig zijn heeft veel positieve effecten op je fysieke en mentale gezondheid.

SOCIAAL CONTACT

Een samentuin is voor veel tuiniers vooral een ontmoetingsplek. Mensen komen naar de samentuin voor een krop sla, en vooral voor een fijne babbel.

Delen is het nieuwe hebben: we willen onze burens weer leren kennen, we verlangen ernaar tot een groep te behoren. Alleenstaanden leggen contacten, mensen die pas verhuisd zijn, voelen zich meteen meer thuis in de gemeente.

'Omdat ik thuis toch maar alleen ben, kom ik graag naar de tuin. Er is altijd iemand om mee te babbelen! In mijn tuintje kom ik ook tot rust; ik geniet ervan om mijn worteltjes te zien groeien.'

Als heel diverse mensen een groep worden, gaat dat gepaard met een groeiproces. Mensen wennen aan elkaar, ontdekken elkaars sterke en gevoelige kanten. Niet iedereen heeft van nature dezelfde sociale vaardigheden. Door de interactie die in de groep ontstaat, leert iedereen veel over de ander én over zichzelf. De combinatie van elkaar leren aanvoelen en gepast reageren, is een kunst die in een samentuin centraal staat.

KENNIS OPDOEN EN DELEN

In de eerste plaats is een samentuin een plek waar informeel leren een grote rol speelt. Een samentuin is ideaal voor ervaringsgericht leren. Tuiniers kunnen veel leren van elkaar: die uitwisseling van kennis (en zaadjes en plantjes) is cement voor de groepsvorming.

Formeel leren, met professioneel begeleide cursussen en workshops, heeft een grote meerwaarde. De professionele lesgever brengt de nieuwste inzichten aan, zodat de tuiniers minder, maar verstandiger kunnen werken. Een cursus helpt om de neuzen, qua tuinkennis, in dezelfde richting te krijgen.

Zo kan iedereen leren van elkaar en een steentje bijdragen. Een samentuin is een participatief gegeven dat steunt op de inbreng, ervaring en kennis van alle betrokkenen. Iedereen is in het ideale geval eigenaar van het project.

In het groeiende ecologische bewustzijn willen mensen onder andere zelf groenten kweken, maar ze weten soms niet goed hoe dat moet. Een samentuin is zowel voor tuiniers als buurtbewoners dé plek om ecologische inspiratie op te doen. Het terrein en de activiteiten in een samentuin lenen zich er toe om de plek uit te bouwen tot een educatief centrum, ook voor de buurt.

OPENBAAR GROEN

Een terugkerend motief om een samentuin te starten is verstedelijking en de behoefte aan groen. Almaar meer mensen wonen kleiner en hebben beperkte toegang tot groen. Een samentuin geeft een stuk grond dat geen of een andere bestemming had toch nut en vult de individuele nood aan groen in.

Sommige projecten dragen bij aan 'nieuw' openbaar groen op plaatsen die voorheen onbeheerd of onderbenut waren. Privéterreinen kunnen een openbaar karakter krijgen als de tuin voor de buurt wordt opengesteld. Soms krijgt bestaand openbaar groen een nieuwe betekenis en identiteit, bijvoorbeeld als een samentuin een onderdeel wordt van een bestaand park. Samentuinen vergroten de betrokkenheid van bewoners bij de publieke ruimte die zij mee dragen en vormen.

In België en Nederland mogen openbare besturen geen pesticiden meer gebruiken en toestaan op openbare domeinen. Door openbaar groen te gebruiken als een samentuin toon je hoe het ook zonder pesticiden kan.

GEZONDHEID

Wie ecologisch tuiniert, eet meer groenten, die op de koop toe pesticidevrij zijn. Tijdens het tuinieren vergeet je even je zorgen en je beweegt volop. Bovendien is er in de tuin altijd wel een tuinier om een praatje mee te maken. Een samentuin geeft dus een positieve impuls aan je mentale en fysieke gezondheid.

Kritische succesfactoren

Stel een stappenplan op, en bekijk met je groep hoe je het aanpakt. In de planning moet je rekening houden met een kalender die je niet helemaal zelf kunt kiezen. Als je wilt tuinieren, ben je ontzettend tijdsgebonden: in de winter of in het vroege voorjaar maak je het terrein klaar, zodat je in maart kunt zaaien en planten.

In dit hoofdstuk vind je zowat alles wat je in je planning moet opnemen, of waarmee je het best rekening houdt. We hebben voor een thematische indeling gekozen en niet voor een chronologische weergave. Elke samentuin is namelijk anders en we kunnen onmogelijk een standaard tijdsbesteding plakken op de verschillende stappen. Op WWW.SAMENTUINEN.ORG staan enkele voorbeeldplanningen ter inspiratie.

LOCATIE

Zeg niet zomaar tuin tegen een terrein

Vlaanderen en Nederland lijken grotendeels volgebouwd. Met geluk en goed netwerken vind je beslist een veelbelovend stuk grond en kun je aan de slag. Een braakliggend veld, een geweten voetbalveld of speeltuin, ... Een goed terrein is zonnig, niet te nat, vlot toegankelijk en betaalbaar.

Zonnig

Met een schaduwmeter, smartphone-app of goede observatie meet je de schaduw op je terrein op. Hanteer hierbij de volgende vuistregel: je terrein moet, op 21 maart en 21 september, minstens 6 uur zon ontvangen. Zon is immers levensnoodzakelijke energie voor je planten. Er zijn maar enkele groenten die in de schaduw gedijen.

Bomen

Een boom geeft schaduw, maar zuigt ook water en voedingsstoffen naar zich toe. Het formaat van de boom, het weer, de grondwaterstand en de textuur van de grond zijn daarbij de belangrijkste factoren. Houd voldoende afstand van bomen. Onder de kruin van bomen blijf je maar beter weg. Denk eraan dat ook kleine bomen groot worden.

Bodemsoort

De meeste soorten grond kun je voldoende verbeteren, vooral met compost. Vaak duurt het enkele jaren voor je bodem optimaal is.

Bodemvervuiling

Om een inschatting te maken van mogelijke bodemvervuiling ga je ter plaatse en bij de milieumambtenaar het volgende na:

- Is er puntvervuiling (geweest) op het terrein (lekkende stookolietank, allerlei rommel, afvalverbranding)?

- Is er grond aangevoerd, en is die vrij van vervuiling?
- Ligt er een drukke autoweg of spoorweg op minder dan 30 m?
- Zijn er industriële activiteiten in de buurt, tot op 500 m?
- Is er een waterloop dichtbij die overstroomt of waar tuiniers water uit putten?
- Zijn er pesticiden gebruikt?
- Zijn er andere bronnen van verontreiniging in de buurt?

Handig om je eigen situatie in kaart te brengen: op WWW.GEZONDUITEIGENGROND.BE beantwoord je vragen over de risicofactoren. Na afloop krijg je een persoonlijk advies.

Vermoed je bodemverontreiniging, dan laat je de bodem testen door een erkend labo. Meer info vind je op WWW.VELT.NU/BODEMONDERZOEK.

Als blijkt dat het terrein een vervuilde bodem heeft, overweeg dan om op te starten in bakken en zakken. Hiervoor gebruik je goede, aangevoerde grond.

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

Bekijk vooraf goed:

- de afstand die tuiniers moeten afleggen;
- of ze vlot en zelfstandig de tuin kunnen betreden.

De meeste tuiniers wonen binnen een straal van 4 km rond de samentuin. Voorzie ook (fiets)parkeerplaatsen en een aanvoerzone voor compost, houtsnippers etc. Zorg voor toegankelijke infrastructuur. Voor rolstoeltuiniers of

senioren met rollators etc. zijn aangepaste paden en verhoogde bakken nodig. Onze vuistregel voor minder mobiele mensen: elke meter tussen de samentuin en de woning is er een te veel.

Betaalbaar

Hoewel de prijs geen beperking zou mogen zijn, is die een realistisch gegeven. Als je huur moet betalen, denk dan na over een duurzame manier om hierin te voorzien. Ga eventueel op zoek naar een stuk grond waarover je gratis mag beschikken.

Juridische aspecten

Denk met de mede-initiatiefnemers na over de manier waarop de tuiniers zich verenigen. Dat kan bijvoorbeeld als feitelijke vereniging, als werkgroep van Velt vzw, als vzw of als stichting. Informeer je goed over de consequenties qua aansprakelijkheid en verantwoordelijkheden.

Overeenkomst tussen de eigenaar van de grond en de groep tuiniers

Als je een stuk grond hebt, maak dan goede afspraken met de eigenaars. Stel een gebruiksovereenkomst op met daarin deze aandachtspunten:

- De groep krijgt toestemming om de grond op een ecologische manier en als goede huisvader te bewerken.
- Wat daar tegenover staat: vergoeding, oogst delen etc.
- De duur van de overeenkomst: al dan niet beperkt in de tijd, opzegtermijn, etc.
- Wie de overeenkomst kan opzeggen en onder welke voorwaarden.

- Toegelaten aanpassingen: een tuinhuis plaatsen, bomen rooien, etc.
- Wie verantwoordelijk is voor gemaakte kosten zoals een waterput boren, bomen rooien of planten, grond aanvoeren.
- In welke staat het stuk grond moet worden achtergelaten.

Je vindt enkele voorbeeldovereenkomsten op WWW.SAMENUINEN.ORG/DOWNLOADS.

Vergunningen

Voor bepaalde werken heb je een vergunning nodig: de bouw van een tuinhuis, serre of kas, waterputten, bomen rooien. Doe hierover navraag bij de milieudienst van jouw gemeente. De vergunning vraagt je het best minstens drie maanden van tevoren aan en nadat er een akkoord is met de eigenaar dat je de werken mag uitvoeren. Licht ook de burens in en controleer of iedereen akkoord gaat.

Tuinreglement voor de tuiniers

De basis van elke tuinreglement is de samentuincode. De afspraken die hierin staan, staan vast. Extra afspraken neem je op in het tuinreglement, dat de tuiniers onderling overeenkomen en naleven. Het is ook belangrijk voor de eigenaar, zodat die weet hoe de groep het stuk grond zal beheren.

Het is van groot belang dat je zorgzaam omgaat met de tuin en de tuiniers. Neem daarom de samentuincode mee op in het tuinreglement. Andere zaken die aan bod kunnen komen zijn afspraken over de toegang tot de tuin, het gebruik van ma-

terialen en de berging, het onderhoud van de gemeenschappelijke delen, deelname aan de algemene vergadering, en de prijs van een perceel.

Je vindt de samentuincode, een hulpdocument om het tuinreglement op te stellen en extra icoontjes om de leesbaarheid te verhogen op WWW.SAMENUINEN.ORG/DOWNLOADS.

Samentuincode

► **Een samentuin is een ecologische tuin.**
We gebruiken nooit pesticiden of kunstmest.

- Iedereen is welkom. We werken samen. We hebben respect voor elkaar en sluiten niemand uit.
- Samentuinieren doen we jaar per jaar. Wie meedoet, zorgt het hele jaar door goed voor zijn/haar tuin.
- In de samentuin leren we van elkaar. We stellen vragen, geven uitleg, volgen cursussen, oefenen, tonen elkaar dingen ...
- Tijdens de vergaderingen maken we afspraken en verdelen we de taken. We beslissen als groep.
- We maken samen een reglement waar iedereen zich aan houdt.

Het terrein klaarmaken

Voor je begint met tuinieren, moet er heel wat gebeuren om van het terrein een samentuin te maken. Hiervoor kun je rekenen op de technische expertise van Velt. Een overzicht van werken, materiaal en kostprijs, vind je op WWW.SAMENTUINEN.ORG/DOWNLOADS. Beschik je over beperkte werkkrachten of middelen, bekijk dan hoe je de aanleg kunt faseren.

Hier volgt alvast een opsomming van wat er in deze fase aan bod zal komen:

- Ligging van het terrein: schaduw wegwerken, vocht wegwerken etc.
- Bodemonderzoek: laat zeker een bodemanalyse uitvoeren. Zo'n analyse test de zuurheidsgraad (pH-KCl) en het gehalte aan koolstof, fosfaat, kalium en magnesium. Op basis van de resultaten geeft Velt je een ecologisch bemestingsadvies dat je vertelt hoeveel compost en eventuele hulpstoffen je aan de bodem moet toevoegen. Meer info: WWW.VELT.NU/BODEMANALYSE.
- Grondplan maken, indeling afspreken. Tijdens de startavond ga je samen met de tuiniers na hoe je de samentuin wilt indelen. Kies je voor een collectieve tuin of werk je met individuele percelen? Op basis van de wensen en noden werk je een inrichtingsplan uit. Velt kan hierin de nodige ondersteuning bieden.
- Verdeling van de percelen. Zodra het inrichtingsplan er is, verdeel je de percelen onder de tuiniers. Wie wil waar tuinieren? Laat de tuiniers kiezen en afspreken. Bij een collectieve

Hoe groot moeten de percelen zijn?

Individuele percelen van ongeveer 50 m² zijn tegenwoordig standaard. Zo'n perceel vraagt een tijdsinvestering van ongeveer een halve dag per week. In een stedelijke omgeving kunnen kleinere percelen van bijvoorbeeld 10 m² al de moeite zijn.

tuin maak je in deze fase concrete afspraken over de invulling van de verschillende percelen.

- Zaden en hulpstoffen bestellen. Hulpstoffen zijn kalk, gesteentemeel en andere natuurlijke stoffen die je kunt toevoegen aan de grond om hem vruchtbaarder te maken. Het Velt-bemestingsadvies leert je welke stoffen je nodig hebt. Bespreek of je de aankoop van zaden en hulpstof samen of individueel doet.
- Ontginnen. Laat je grond ploegen en frezen om snel te ontginnen en/of organiseer samenwerkdagen en ontgin alles zelf. Hetzelfde geldt voor bomen rooien en/of snoeien.
- Omheining, paden, percelen en bedden aanleggen. Je omheint geen individuele percelen, wel eventueel het hele terrein. Paden zijn ook een manier om percelen af te bakenen.
- Tuinhuis/bergruimte/ontmoetingsruimte, compostbakken, berg ruimte en schuilplaats. In een samentuin kiezen we voor een gemeenschappelijk tuinhuis. Individuele tuinhuisen zijn uit

den boze. Kies voor ecologisch verantwoorde materialen zoals gerecycleerd of gelabeld hout. Ga na bij de milieudienst van jouw gemeente welke constructies vergunningsplichtig zijn.

- **Watervoorziening.** Vang neerslag op (van het tuinhuis) en/of laat een waterput boren. Om een manuele grondwaterpomp te plaatsen hoef je geen vergunning aan te vragen als het water uitsluitend met een handpomp wordt opgepompt, het debiet minder dan 500 m³ per jaar is, en als het water alleen voor huishoudelijke doeleinden wordt gebruikt. Voor een samentuin van 0,5 hectare volstaat één waterput. De tuiniers leren ook zuinig (en dus ecologisch) met water omspringen.
- **Randbeplanting.** Kies hierbij voor inheemse planten en kleinfruit. Op www.velt.nu/plantenzoeker vind je voor elke plaats de juiste plant.

Individueel of collectief?

Veertig procent van de bestaande samentuinen bestaat uit louter gemeenschappelijke percelen. Deze tuinen liggen vaak op locaties met de kleinste oppervlakte. In twintig procent van de bestaande samentuinen zijn er uitsluitend individuele percelen. In de overige tuinen (veertig procent) is er een mix van gemeenschappelijke en individuele percelen.

- Je kunt verder nadenken over extra's die je (op termijn) in de tuin kunt opnemen. Picknickbanken bijvoorbeeld, of een buurtcomposteerplaats, een kippenhok, een speeltuin of kleine percelen voor de kinderen.

Veiligheid en toegankelijkheid

De samentuin is een plaats waar veel mensen samen komen. Daarom heb je het best oog voor de veiligheid en de toegankelijkheid van de tuin.

Op het terrein betekent dit bijvoorbeeld dat materiaal niet mag blijven rondslingeren, zodat kinderen veilig kunnen rondlopen. Verder is het belangrijk om de tuiniers en hun kinderen goed het onderscheid tussen eetbare en giftige planten aan te leren.

Iedereen is welkom in de samentuin. Toch kun je er goed aan doen om openingsuren af te spreken met de groep. Daarbuiten kan de tuin op slot en hoeft niemand er te zijn. Zo voorkom je ongewenste gasten. Zorg dat kostbaar gereedschap veilig opgeborgen ligt en dat je op goede voet staat met de burens zodat zij mee een oogje in het zeil willen houden. Via een infobord kun je voorbijgangers informeren over wanneer de tuin toegankelijk is en wat de basisafspraken zijn.

MENSEN

Zoek mensen voor je project: tuiniers, vrijwilligers, buurtbewoners, partnerorganisaties en begeleiders. Eerst zijn ze geïnteresseerd, later gaan ze zich engageren.

Maak mensen warm

Omring je met mensen die het project mee willen dragen:

- Stem vraag en aanbod op elkaar af. In een buurt waar weinig mensen een eigen tuin hebben, zal de vraag groter zijn en heb je een grotere samentuin nodig.
- Maak duidelijk dat het om ecologisch tuinieren gaat, zodat de deelnemers weten wat ze mogen verwachten. Het ecologische aspect en de begeleiding motiveren vaak om aan het project deel te nemen.
- Omschrijf de tuintechnische en groepsdynamische ondersteuning die tuiniers en vrijwilligers krijgen en maak de beloofde ondersteuning ook waar. Belangrijk hierbij is dat deze ondersteuning vooral intern, tussen de tuiniers onderling, zal plaatsvinden.
- Maak een aantrekkelijke informatiefolder. Hiermee informeer je de buurt over wat er zal gebeuren én motiveer je potentiële tuiniers.
- Organiseer een infomoment waarop je het project voorstelt. Licht daarin de ecologische en sociale aspecten toe, geef ook de timing van het project aan, en toon op een plan/kaart waar de samentuin komt. Geef de deelnemers de kans om informatie te netwerken en om vragen te stellen.

Mensen engageren

Na het eerste infomoment beleg je samen met de geïnteresseerden binnen de maand een tweede moment. Een startavond, zeg maar.

- Nu maken de tuiniers kennis met elkaar.
- Hoe zien ze zelf het project en hun rol daarin?
- Wat zijn de stappen om de samentuin in te richten en wat moet er eerst gebeuren?
- Daarna volgen nog overlegmomenten, waarin de afspraken telkens concreter worden.
- Je kunt met deze groep ook een bestaande samentuin bezoeken. Persoonlijk contact is erg belangrijk. Mensen hebben een aanspreekpunt nodig, bij voorkeur een lokale trekker die mee tuiniert. Zelfs als dat niet het geval is, blijft het van belang dat de tuiniers jouw gezicht kennen en bij jou terecht kunnen.

Mensen motiveren

Creëer een warme sfeer die ervoor zorgt dat tuiniers vanzelf gemotiveerd zijn om zich te engageren. Houd daarvoor rekening met de individuele motieven van tuiniers en probeer er zo goed mogelijk op in te spelen.

De neuzen in dezelfde richting, in diversiteit

- Bezoek een samentuin in de buurt. De tuiniers vragen de ervaringsdeskundigen hoe ze het tuintechnisch en organisatorisch aanpakken. Het project wordt zo concreter: de tuiniers reflecteren over wat ze kunnen toepassen in hun eigen project.

- Als de groep bestaat uit beginnende tuiniers, organiseer dan eens een workshop ‘tuinieren in potten’. Zo krijgen ze een voorsmaakje van tuinieren. Een kookworkshop slaat ook vaak aan, zeker in groepen waar weinig mensen kennis over en ervaring met gezonde voeding hebben.
- Houd rekening met de diversiteit van de groep. Zorg ervoor dat de deelnemers op een goede manier met verschillen en gelijkenissen omgaan.
- Houd ieders capaciteiten en beperkingen in de gaten. Pas het niveau zo goed mogelijk aan aan de groep, maak ruimte voor de inbreng van gevorderden en voor de vragen van beginnelingen.

Onmisbaar: ontmoeting

Een plek voor ontmoeting is onontbeerlijk. Voorzie een picknickplaats, banken, een afdak en vooral een gemeenschappelijk tuinhuis. Meestal is dat tuinhuis er niet meteen. Het eerste tuinseizoen is het vaak nog behelpen.

Komt de tuinier voor zijn radijsjes of voor zijn medetuiniers? Tuiniers hebben elk hun eigen agenda en komen naar de samentuin wanneer het hun uitkomt. Een ontmoetingsplek schept kansen om langer te blijven hangen en een praatje te maken met de andere tuiniers.

Organisatietalent gezocht

Zorg ervoor dat je een kerngroepje hebt van enthousiastelingen waarop je kunt rekenen. Draag zorg voor deze vrijwilligers;

laat hen de vrijheid om te bepalen welke taken ze op zich kunnen en willen nemen en wanneer. Let ook op een evenwichtige taakverdeling en spring bij wanneer nodig.

'Ik ben al jaren lid van Velt, volgde al enkele cursussen over ecologisch moestuinieren en ben zelf een fervent tuinier. Toen het samentuinen opkwam, wou ik ook zoiets in mijn gemeente starten. Het is een boeiend traject geweest en het doet goed om de tuin te zien zoals hij nu is, met alle enthousiaste tuiniers. Ik vind het een fijn project om mensen in contact te brengen met ecologisch tuinieren en te zien dat ze ermee aan de slag gaan.'

Voor veel mensen is het belangrijk dat ze in een gestructureerd kader kunnen werken, met duidelijke afspraken. Het is belangrijk om van meet af aan dit kader zo goed mogelijk vorm te geven, en om regelmatig terug te koppelen en feedback te vragen.

Hoe een groep tuiniers zich organiseert, hangt van veel af: de grootte van de groep, de leeftijd, hoe de werving gebeurde en wat de heersende cultuur is. Hoe groter de groep is, hoe meer structuur je nodig hebt. Met mensen die al ervaring hebben in het verenigingsleven, wordt de groep al sneller formeel gestructureerd. Sommige groepen kiezen voor een heel organische, informele structuur.

Maak met de groep organisatorische keuzes over:

- De opstart van de groep: je kunt starten met een tijdelijke stuurgroep die het opstartproces begeleidt en daarna de fakkel doorgeeft.
- De hoedanigheid van de groep: dit betekent dat je ervoor kiest om de groep een formeel kader te geven zoals een feitelijke vereniging, vzw of stichting. In beide gevallen zijn er voor- en nadelen. Informeer je hierover goed. Je kunt ook werkgroep worden onder de vleugels van Velt vzw.
- De structuur van de groep: dit zal deels worden bepaald door de vorige keuze, omdat je aan bepaalde voorwaarden moet voldoen als je voor een formele structuur kiest. Maar je kunt ook ad hoc taken verdelen in plaats van vooraf functies te verdelen.
- De mate van participatie: je kunt alle beslissingen met de hele groep samen maken of je kunt een kerngroep samenstellen en voorstellen opmaken waarvoor je feedback vraagt van de groep. Het is sowieso belangrijk om de tuiniers te betrekken bij het hele proces om de gedragenheid te verzekeren.
- De taakverdeling: ga op zoek naar de verschillende talenten in je groep. Iedereen kan op zijn manier bijdragen aan de samentuin. Velt heeft over de taakverdeling een workshop met Colette Courgette: een aanrader.
- Verzekeringen: samentuinen zijn doorgaans een veilige omgeving, maar je moet altijd het zekere voor het onzekere nemen. Reken er niet op dat iedereen een persoonlijke verzekering heeft, en informeer je over hoe je dit het best kunt opvangen.

- De boekhouding: je zult in verschillende fases met geld te maken krijgen. Spreek goed af wie hiervoor verantwoordelijk is en hoe je hiermee omgaat.
- Het tuinreglement: stel dit document samen met de tuiniers op, zodat erin komt wat zij belangrijk vinden. Na het eerste jaar kun je het document evalueren en bijwerken.
- Het lidgeld: in veel samentuinen vraagt men een bijdrage van de tuiniers. Dit kan financieel, materieel of in natura zijn. Met de inkomsten doe je dan bijvoorbeeld een samenaan-koop van zaden en plantgoed of betaal je de huur van de grond. Wees je ervan bewust dat een financiële bijdrage voor sommigen een drempel vormt, dus ga hier creatief en flexibel mee om.
- De opbrengst: als er ook collectief getuinierd wordt, zul je moeten beslissen hoe de oogst verdeeld wordt en of er een deel van de oogst wordt gedeeld met andere partijen, bijvoorbeeld met een sociaal restaurant in de buurt.

Communicatie

'Waar mensen zijn, wordt gemenst.'

Interne communicatie

En waar er 'gemenst' wordt, is open communicatie onmisbaar. Creëer daarom een sfeer waarbij op een veilige manier alles kan worden geuit. Als tuiniers elkaar durven aanspreken, over hun broccoli, over onkruid en over hun vakantie, dan heb je al een goede basis.

Bekijk samen met de groep welke kanalen je zult gebruiken om te communiceren. Er zijn heel wat mogelijkheden: sms, e-mail, een bord/schriftje in de tuin, een facebookgroep, een WhatsAppgroep of een website. Let erop dat je door de keuze voor een bepaald communicatiemiddel geen tuiniers vergeet. Niet iedereen heeft dagelijks toegang tot het internet. Vaak is een combinatie van meerdere kanalen noodzakelijk om iedereen te bereiken.

In veel samentuinen spreken de tuiniers wekelijks of maandelijks een moment af waarop ze er allemaal proberen te zijn, zodat iedereen elkaar op dat moment ziet en er die dag afspraken kunnen worden gemaakt. Het vergt wel wat organisatie om iedereen samen te krijgen en door de verscheidenheid aan mensen lukt dat niet altijd. Zorg ook voor iets lekkers, en voor tijd en ruimte voor ontmoeting.

Communiceren met de burens

Als de gemeente nauw betrokken is, blijkt het gemeenteblad een gemakkelijk communicatiemiddel. Verder is mond-tot-mondreclame erg efficiënt. Voorzie ook een infobord aan de toegang van de tuin.

Samentuinen organiseren vaak een officieel openingsfeest en een jaarlijks oogsteest om zich bekend te maken bij de buitenwereld. Na een paar jaar nemen ze vaak deel aan de Velt-ecotuindagen: dan krijg je nog meer fijne bezoekers.

Begeleiding en uitwisseling

Verskillende mensen hebben wellicht hun ouders of grootouders nog zien tuinieren. Maar veel mensen met tuinervaring zijn niet vertrouwd met ecologisch tuinieren.

Als je aan een samentuin begint, met mensen met weinig of geen tuinervaring, doe dan een beroep op professionele begeleiding. De kennis en ervaring van een praktijkbegeleider zorgen al vanaf het eerste jaar voor succes in de tuin, en zetten de neuzen in dezelfde richting. De handige tips op het ritme van het tuinseizoen zetten een beginnende tuinier op weg en geven een ervaren tuinier nog nieuwe ideeën. Alles over de begeleiding die Velt aanbiedt, vind je in het vierde hoofdstuk van deze brochure.

Hoeveel begeleiding is nodig?

Uit ervaring leren we dat de meeste tuiniers het best twee jaar op regelmatige basis praktijkbegeleiding krijgen. In het eerste jaar is dat vrij intensief, bijvoorbeeld tweewekelijks van maart tot oktober. Voor het tweede jaar stellen we een maandelijks praktijkles voor. Na het tweede teeltseizoen staat een groep tuiniers voldoende stevig op zijn benen en gaan de deelnemers bij elkaar te rade als er zich een probleem voordoet.

‘In onze tuin ontstond er een mix van ervaren en beginnende tuiniers. We komen hier allemaal vanuit een andere insteek, maar met een gemeenschappelijk doel: de tuin.’

Natuurlijk begeleiden de tuiniers ook elkaar. Je zult altijd te maken hebben met verschillende niveaus van voorkennis. Het geeft meer ervaren tuiniers een goed gevoel als zij anderen kunnen helpen en wat extra uitleg kunnen geven. Voor de minder ervaren tuiniers is het dan weer gemakkelijker om naar iemand van de eigen groep te stappen, dan naar een externe.

Geef naast inhoudelijke begeleiding ook af en toe een schouderklopje. Waardering uiten voor wat de tuiniers verwezenlijken, is belangrijk.

Andere aandachtspunten

De buurt betrekken

De buurtbewoners zijn nieuwsgierig: wat voor project komt er in de buurt? Licht ze in over het project en houd ze op de hoogte. Zo voelen ze zich erkend, en kunnen ze positief staan tegenover de samentuin. Geef de burens ook voorrang bij de inschrijvingen en wijs erop dat hun buurt wordt opgefleurd. Organiseer publieksactiviteiten om elkaar beter te leren kennen.

Sommige samentuinen koppelen recreatieve activiteiten aan de tuin om mensen naar het terrein te ‘lokken’. Voorzie

bijvoorbeeld een speeltuin, een hondentoilet, een kippenren, een buurtcompost- of picknickplaats. Mensen die met verschillende doelen langslopen, raken op die manier wellicht geïnteresseerd in het samentuinproject.

Een samentuin kan ook een educatieve functie hebben. Vaak wordt het de plek bij uitstek voor cursussen, lezingen en workshops over ecologie. Het materiaal en de praktijkervaring zijn rechtstreeks voorhanden.

Groepswork

Tuinieren blijft natuurlijk een vrijetijdsbesteding. Er moeten regels en afspraken zijn, maar houd het daarnaast vooral gezellig. Zeker in groepen met een grote diversiteit is het belangrijk om de tuiniers op dezelfde golflengte te krijgen. Je schakelt het best een neutrale persoon in die bemiddelt waar nodig.

Niet alle tuiniers zijn even bekend met ecologisch tuinieren. Neem ze op enthousiaste manier mee in het ecologische verhaal door te tonen hoe ze gemakkelijker, duurzamer en effectiever kunnen tuinieren. Verleiden is altijd beter dan overtuigen.

Bovendien blijkt dat de tuiniers die aanvankelijk sceptisch stonden tegenover ecologisch tuinieren vaak de beste ambassadeurs worden.

HET KOSTENPLAATJE

Je hebt altijd wel geld nodig om een samentuin op te starten. Er zijn verschillende manieren om ervoor te zorgen, afhankelijk van de grootte van het project.

Wees zuinig en ook ecologisch: werk met recyclagemateriaal, zelfgeeelde zaden, en gebruik ook de talenten van de tuiniers. Door grote infrastructuurwerken tijdens samenwerkdagen te realiseren beperk je de kosten.

Toch zul je nog altijd naar inkomsten moeten zoeken.

Een begroting maken

Als je een plan hebt gemaakt van wat je precies wilt bereiken, heb je een duidelijker zicht op de uitgaveposten. Neem die op in een begroting, voor je subsidieaanvragen doet. Voorbeelden zie je op WWW.SAMENTUINEN.ORG/DOWNLOADS.

Communiceer inkomsten en uitgaven met de groep. Zo weet iedereen goed waarin er wordt geïnvesteerd en met welk geld.

Mogelijke kanalen

Lokale overheid

Lokale overheden werken vaak met projecten en geven zelf subsidies of helpen je om een dossier in te dienen. Naast financiële steun, kun je vaak materiële steun krijgen van jouw gemeente. Zo kan de groendienst of technische dienst helpen bij de aanleg

van de tuin of door compost of oude stoeptegels te leveren. Zie ook bij 'Interessante partners' in het laatste hoofdstuk.

Intercommunale

Een intercommunale is een vereniging van twee of meer gemeenten met als doel taken van gemeenschappelijk belang te realiseren, bijvoorbeeld nutsvoorzieningen, huisvuilverwerking, streekontwikkeling etc. Velt werkt samen met de afvalintercommunale Limburg.net voor de realisatie van samentuinen in de provincie Limburg en de stad Diest.

Projectsubsidies

Je kunt bij verschillende instanties subsidiedossiers indienen voor projecten. De meeste lanceren op diverse tijdstippen concrete oproepen. Een overzicht vind je op

WWW.SAMENTUINEN.ORG/SUBSIDIES.

Sponsoring, giften, crowdfunding

Om materiaalkosten te beperken, kun je een lokaal tuincentrum aanspreken om gratis gereedschap te leveren. Wie weet willen mensen uit de omgeving oud gereedschap geven of financiële schenkingen doen. Blijf wel kritisch ten aanzien van sponsors en neem niet zomaar alles aan. Zo is 'verduurzaamd' hout niet altijd duurzaam.

Ga zeker ook langs bij het containerpark of de milieustraat. Je vindt er een schat aan herbruikbare materialen. Vraag hiervoor wel toestemming.

Lidgeld tuiniers

In veel samentuinen betalen tuiniers een klein bedrag aan huurgeld. Hiermee kun je onder andere samen zaden aankopen of een tuinhuis plaatsen.

Zorg ervoor dat hoge bedragen mensen niet uitsluiten. Spreek dit goed af met de tuiniers en zorg eventueel voor trimestriële betaling of een systeem met alternatieve munten (zie LETS).

Aandachtspunten

Subsidiedossiers zijn beperkt in tijd

Als een subsidiedossier wordt goedgekeurd, kan het opeens snel gaan. Binnen een jaar loopt de subsidie af en je moet nog zoveel gedaan krijgen op die tijd. Geef jezelf genoeg tijd om het werk gedaan te krijgen, los van een dossier. Soms zorg je beter eerst voor een groep en een terrein, en dien je pas daarna een subsidieaanvraag in. Reken op minstens een jaar voor de opstartfase alleen.

Realistische planning

Stem de planning af op de subsidie, die in tijd beperkt is. Zorg ervoor dat je het geld dat je krijgt, uitgeeft voor de einddatum en dat je daarna geen uitgaven meer plant binnen het dossier.

Gedeeltelijke goedkeuring

Sommige dossiers dekken gedeeltelijk de kosten, maar de uitgaven moeten dan wel worden gemaakt. Wat doe je als je

Hoeveel lidgeld vragen we?

In veertig procent van de samentuinen is deelname gratis. In de samentuinen waar deelname wel betalend is, gebeurt dit in de meeste gevallen via een vast bedrag, dat varieert tussen vijf en zestig euro per jaar. Er zijn ook samentuinen waar de deelname gedifferentieerd wordt naargelang het inkomen, of samentuinen waar een pot wordt gelegd per keer dat het geld op is. Tot slot zijn er samentuinen waar de deelname met alternatieve munten kan worden betaald. Velt hanteert een richtprijs van 0,50 euro/m².

project maar gedeeltelijk wordt goedgekeurd? Ga je op zoek naar andere inkomstenbronnen? Faseer je de uitvoering?

Zo weinig mogelijk afhankelijk zijn

Probeer zo weinig mogelijk afhankelijk te zijn van externe subsidies, door de kosten te drukken en prioriteiten te stellen. Werk bijvoorbeeld met gerecycleerd materiaal en spreid de uitgaven over een langere periode. De tuin moet er niet van bij het begin uitzonderlijk goed uitzien. Wees voorzichtig met een mix van inkomstenbronnen; zorg ervoor dat alles overzichtelijk blijft. Zo bespaar je jezelf heel wat administratieve rompslomp.

Ondersteuning

Velt heeft sinds 2006 een methode en knowhow opgebouwd voor de ondersteuning van initiatiefnemers die beschikken over een terrein en er een samentuin willen opstarten. Het ondersteuningsaanbod van Velt omvat verschillende aspecten. Hieronder omschrijven we ze gedetailleerd, telkens met het concrete aanbod van Velt erbij.

HET AANBOD VAN VELT

Advies bij de opstart

Op een bepaald ogenblik ontstaat het idee om een samentuin te starten. Mensen komen samen en ideeën worden concreter. Op zulke ogenblikken is de inbreng van een ervaringsdeskundige nuttig. Initiatiefnemers leren op die manier van ervaringen elders.

Velt biedt de infosessie ‘Hoe een samentuin starten?’ aan. De doelgroepen voor deze sessies zijn divers: een groep geïnteresseerde buurtbewoners, een gemeente, een organisatie, de eigenaar van een terrein etc. De aanpak van Velt is enthousiasmerend en inspirerend. We willen mensen vooral informeren en verleiden om een samentuin op te starten. We leggen de focus op de voordelen en het participatieve proces.

Onderzoek van het terrein

Van zodra het terrein voor de samentuin bekend is, kun je starten. Velt onderzoekt de geschiktheid van het terrein: lichtinval, bodem, etc. We gaan met de nodige zorg om met mogelijke vervuiling. Met ons ecologische bemestingsadvies kun je de bodemvruchtbaarheid op peil brengen.

Advies voor de inrichting

Velt geeft advies op maat voor de inrichting van de samentuin, afgestemd op de verwachtingen van de tuiniers. Die ontwerp-fase zien we als een participatief proces.

Begeleiding van de tuiniers

Bij de opstart en uitbouw van de trekkersgroep

Velt begeleidt de tuiniers bij de uitbouw van een trekkersgroep die op termijn het beheer van de tuin op zich kan nemen. Hiervoor voorziet Velt verschillende begeleidingsmomenten tijdens de opstart van de samentuin. In de twee winters die volgen na de opstart, tekent Velt present voor de jaarlijkse evaluatievergadering.

Samen leren ecologisch tuinieren

De cursussen en praktijkbegeleiding van Velt leren ervaren én beginnende tuiniers ecologisch(er) tuinieren. Door verstandige maatregelen (met de natuur meewerken, niet er tegenin) krijg je met minder werk meer oogst en een betere bodem. Ecologisch tuinieren is dus slim en preventief.

Enkele pijlers van de Velt-methode:

- Compost als voeding voor de bodem.
- Werken met en op paden, dus de bedden niet betreden.
- Wisselteelt plannen en toepassen.
- De bodem eventueel losmaken met de woelvork, en oppervlakkig bewerken.
- De bodem zo goed mogelijk bedekken met gewassen, groenbemesters en mulch.
- Zuinig omspringen met water.
- De kringloop sluiten.

Voor de begeleiding van de tuiniers hanteert Velt een eigen aanpak, gebaseerd op de principes van het socioculturele vormingswerk:

- De aangeleerde inzichten en technieken vormen één zinvol geheel.
- De activiteiten zijn laagdrempelig en ervaringsgericht.
- De beleving en de participatie van tuiniers staan centraal.
- De begeleiding gebeurt door medewerkers van Velt en/of door goed opgeleide praktijkbegeleiders of lesgevers van Velt.
- De vorming gebeurt ter plaatse (begeleiding in de tuin) en van op afstand (helpdesk).

Velt heeft voor de begeleiding van de tuiniers een divers aanbod. In overleg met initiatiefnemers werken we een aanpak op maat uit: kort of meerdaags, al of niet gespreid in de tijd.

Het standaardaanbod voor de tuiniers omvat:

- Een basiscursus ecologisch tuinieren: vier sessies, meestal in de winter, ter voorbereiding van het komende teeltseizoen.
- Een intensieve praktijkbegeleiding in de tuin tijdens het eerste jaar, bijvoorbeeld tweewekelijks een gezamenlijk tuinmoment, van maart tot oktober.
- Een minder intensieve opvolging tijdens het tweede teeltseizoen, bijvoorbeeld een maandelijks tuinmoment, van maart tot oktober.
- Een helpdesk waar tuiniers met vragen terecht kunnen.

Begeleiding op maat

Tuinieren er in jouw samentuin mensen in een maatschappelijk kwetsbare situatie of met een beperkte kennis van het Nederlands? Werk je samen of wil je samenwerken met sociale organisaties in je buurt? Velt ontwikkelde laagdrempelig lesmateriaal en leidde praktijkbegeleiders op om met groepen te werken die liever geen theorieles volgen. Met behulp van zeer beeldend materiaal krijgt iedereen de kneepjes van het ecologisch tuinieren onder de knie.

Werkgroep van Velt worden

We zien dat na een of twee jaar de groep tuiniers goed zelfstandig functioneert. Wil je als groep een juridisch statuut? Velt voorziet de mogelijkheid voor deze samentuinen om zich als werkgroep aan te sluiten bij Velt. Zo kan de groep aan voordelatarief Velt-lesgevers inhuren, kadervorming voor vrijwilligers bijwonen en medewerkers van Velt inschakelen voor hulp op vlak van groepontwikkeling en ecologisch tuinieren.

ANDERE PARTNERS

Je kunt op zoek gaan naar andere organisaties en verenigingen die je kunnen ondersteunen bij de opstart en verdere opvolging. Enkele voorbeelden.

De lokale Velt-afdeling

Velt is actief in Vlaanderen en Nederland, met 160 regionale afdelingen, aangevoerd door vrijwilligers. Spreek je afdeling aan: zij zijn een bron van kennis en netwerken.

Lokale overheid

Werk samen met lokale overheden: mogelijk hebben ze een terrein ter beschikking of kunnen ze je project financieel steunen. Zelfs als de gemeente niet financieel kan ondersteunen, kan ze nog altijd de groendienst ter beschikking stellen om te helpen bij grote werken in de tuin (bijv. ploegen bij de startfase of aanvoer van houtsnippers).

Sociale partners

Sociale partners hebben in hun kerntaak weinig of niets te maken met ecologie, maar voor hun gemeenschapsvormende en educatieve functie is een samentuin heel waardevol. Vaak hebben deze organisaties veel kennis over groepsvorming en bijzondere doelgroepen, en kunnen zij vooral op dit vlak ondersteunen. Denk hierbij aan verenigingen waar armen het woord nemen, Welzijnsschakels, Vormingplus, organisaties actief in maatschappelijk opbouwwerk/samenlevingsopbouw, OCMW, KWB, LETS etc.

Lokale Transitiegroepen

Een samentuin is vaak het eerste grote concrete project van een transitiegroep. Via deze groep kun je het inhoudelijke aspect van de samentuin verbreden (de plaats van ecologisch tuinieren in transitie), enthousiaste tuiniers vinden en een lokaal netwerk uitbouwen.

Kringloopkrachten

Via de gemeente kun je gemakkelijk contact leggen met plaatselijke kringloopkrachten. Zij kunnen de tuiniers beter dan wie ook uitleggen hoe ze zelf goede compost kunnen maken en gebruiken.

Tuinhier vzw

De vzw Tuinhier is een vrijwilligersvereniging voor tuinliefhebbers met afdelingen over heel Vlaanderen. Hoewel Tuinhier vzw ietwat andere accenten legt, hebben we hetzelfde doel: mensen aan het tuinieren krijgen. Overleg daarom eventueel met de lokale mensen van Tuinhier vzw en kijk of/hoe je kunt samenwerken.

Andere projecten van Velt

EETBARE BUURT

Met de 'eetbare buurt' verbinden we de buurt door samen te koken en tuinieren op het ritme van de seizoenen. We, dat zijn burens, maar ook scholen, boeren, de gemeente, verenigingen en bedrijven. Kortom, iedereen die zin heeft in een heerlijke, gezonde en gezellige buurt, in de stad of op het platteland.

De eetbare buurt is een plek waar een groep mensen zorgt voor het beheer van groenten, fruit, kippen of bomen en struiken. Afhankelijk van de mogelijkheden, de ruimte en de dromen van de buurt.

Velt helpt gemeentes, ondernemers of burgers om een eetbare buurt te starten op openbaar of privédomein. Velt ondersteunt door verschillende actoren rond de tafel te brengen én helpt met praktische kennis over samen koken, samen tuinieren, samen een voedselbos of buurtboomgaard opstarten.

Interesse? Mail naar EETBAREBUURT@VELT.NU.

BUURTBOOMGAARDEN

Een buurtboomgaard is een plek met een of meerdere fruitbomen. Deze plek wordt verzorgd, geplukt en gekoesterd door een groepje mensen uit de buurt. In een buurtboomgaard

wordt er niet alleen samen gewerkt en geoogst, het fruit wordt ook samen verwerkt en buurtbewoners kunnen samen genieten van fruitproducten. Bovendien kun je er ook veel leren, van elkaar of van een Velt-lesgever.

Voor technische ondersteuning en groepsbegeleiding kun je bij Velt terecht. Meer info via VELT.NU/BUURTBOOMGAARD of BUURTBOOMGAARD@VELT.NU.

SAMENKOKEN

Samenkoken wil mensen inspireren en motiveren om vaker samen te koken en te eten. Een maaltijd delen werkt verbindend. Daarnaast krijg je een prima leerplek voor al wie heerlijke maaltijden wil bereiden op basis van seizoensgroenten.

Velt ontwikkelde een begeleidingstraject dat groepen de nodige basis geeft om van hun samenkeuken een succes te maken. Vragen als: *Wat heb ik allemaal nodig? Waaraan moet de keuken voor een samenkooksessie voldoen? Hoe bereid je een lekker bordje voor een grote groep mensen? En wie gaat dit allemaal doen?* krijgen tijdens dit traject een antwoord.

Alle info vind je op WWW.VELT.NU/SAMENKOKEN. Met al je vragen kun je terecht bij SAMENKOKEN@VELT.NU.

Geniet mee met Velt

Velt is dé vereniging voor al wie milieuvriendelijk aan de slag wil in de tuin of in de keuken. Tal van publicaties en voorstellingen en het ledentijdschrift *Seizoenen* maken je wegwijs en helpen je om ecobewust te leven.

Zoveel voordelen!

Sluit je aan bij Velt en je geniet meteen van tal van voordelen. Met je Velt-lidkaart krijg je korting op heel wat biologische of ecologische producten én op alle Velt-boeken.

Zesmaal per jaar valt het boeiende tijdschrift *Seizoenen* in je bus, en je hebt toegang tot het online *Seizoenen*-archief. Van je lokale afdeling krijg je uitnodigingen voor leerrijke en inspirerende activiteiten.

Heb je vragen over ecologisch tuinieren of koken? Dan geeft een Velt-medewerker je graag deskundig advies. Bovendien ontvang je als nieuw lid een leuk welkomstpakket.

Help ons om samen werk te maken van een milieuvriendelijke wereld! Neem een kijkje op www.velt.nu/word-lid en word vandaag nog lid.

Velt vzw – Vereniging voor Ecologisch Leven en Tuinieren

Uitbreidingstraat 392c, 2600 Berchem
03 281 74 75 – info@velt.nu

Ontdek alle
Velt-boeken:
www.velt.nu/winkel

‘De opbrengst eten we zelf op of ruilen we met de andere tuiniers. Zo hebben we al veel nieuwe groenten ontdekt en leren eten. Bovendien kennen we nu veel mensen uit de buurt.

Ons leven is echt wel veranderd: we zijn nu vaak bezig in ons tuintje en dat doet deugd!’

een enthousiaste samentuinier

www.samentuinen.org